

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
BZ2408011

Uw referentie
2024Z17176

Bijlage(n)
-

Datum 14 november 2024

Betreft Beantwoording vragen van de leden Kamminga (VVD) en Zeedijk (NSC) over het bericht 'Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in knel te komen: Israël verbiedt UNRWA'

Geachte voorzitter,

Hierbij bieden wij u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de leden Kamminga (VVD) en Zeedijk (NSC) over het bericht 'Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in knel te komen: Israël verbiedt UNRWA'. Deze vragen werden ingezonden op 30 oktober 2024 met kenmerk 2024Z17176.

De minister voor Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingshulp,

De minister van Buitenlandse
Zaken,

Reinette Klever

Caspar Veldkamp

Antwoorden van de ministers voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp en van Buitenlandse Zaken op vragen van de leden Kamminga (VVD) en Zeedijk (NSC) over het bericht ‘Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in knel te komen: Israël verbiedt UNRWA’

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2408011

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht ‘Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in knel te komen: Israël verbiedt UNRWA’?¹

Antwoord

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u deze ontwikkelingen in Israël en de effecten op de humanitaire hulp aan Gaza?

Antwoord

Dit zijn zorgelijke ontwikkelingen. UNRWA speelt een belangrijke rol bij de humanitaire hulpverlening in de Gazastrook op een moment waarin de situatie kritiek is. De Algemene Vergadering van de VN (AVVN) heeft UNRWA het mandaat verleend om hulp en basisdiensten te bieden aan Palestijnse vluchtelingen in de gehele regio. Als zij dit mandaat niet (of slechts ten dele) kunnen uitvoeren in de Palestijnse Gebieden heeft dat een enorme impact op de reeds buitengewoon ernstige humanitaire situatie in Gaza en de sociaaleconomische situatie en stabiliteit in de Westelijke Jordaanoever. In Gaza, waar UNRWA met afstand de grootste implementerende humanitaire organisatie is, zou implementatie van de wetgeving over UNRWA niet alleen het werk van UNRWA raken, maar ook de mogelijkheid voor andere hulporganisaties om hulp te kunnen bieden.

Vraag 3

Kunt u aangeven wanneer het verbod op UNRWA in Israël ingaat?

Antwoord

Op 3 november jl. heeft Israël de President van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties laten weten dat de wetten binnen 90 dagen in werking zullen treden.

Vraag 4

Wat is het effect van deze wet op UNRWA als organisatie?

Antwoord

De eerste wet ontnemt UNRWA immuniteiten en verbiedt contact van Israëlische autoriteiten met UNRWA-personeel. De tweede wet verbiedt (activiteiten van) UNRWA op Israëlisch grondgebied (waaronder het door Israël geannexeerde Oost-Jeruzalem).

Bij strikte interpretatie en implementatie van de wet zal het voor UNRWA zeer moeilijk of zelfs onmogelijk worden om hulp te bieden in de bezette Palestijnse Gebieden. UNRWA zou niet meer direct kunnen coördineren met Israëlische autoriteiten voor humanitaire toegang en veiligheid van hulpverleners in Gaza.

¹ NOS, 28 oktober 2024, <https://nos.nl/artikel/2542442-hulpverlening-aan-gaza-dreigt-verder-in-knel-te-komen-israel-verbiedt-unrwa>

Verlening van essentiële hulp en basisdiensten, zoals onderwijs en gezondheidszorg, zou ook vele malen complexer worden op de bezette Westelijke Jordaanoever.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2408011

Vraag 5

Hoe beoordeelt u de uitspraak van een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken dat er niemand is die UNRWA op dit moment, midden in deze crisis, kan vervangen?²

Antwoord

De operationele structuur van UNRWA is ondersteunend aan het werk van veel hulporganisaties. UNRWA levert basisdiensten zoals scholing en gezondheidszorg, maar zorgt in deze crises tevens voor opvang van ontheemden en neemt distributie van voedsel, water en medicijnen op zich. Het is inderdaad moeilijk om te zien hoe de taken van UNRWA in volledigheid door andere organisaties kunnen worden opgevangen, temeer omdat UNRWA activiteiten kan implementeren middels het grote lokale personeelbestand van 13.000 hulpverleners. Het Wereldvoedselprogramma (WFP) heeft, ter illustratie, slechts enkele tientallen hulpverleners in Gaza. Het overhevelen van staf van UNRWA naar andere (VN-)organisaties zou duur zijn. UNRWA kan namelijk relatief lage salarissen betalen aan lokale staf. Tevens zou een overheveling van staf geen verbetering betekenen voor de waarborging van de neutraliteit van hulpverlening in Gaza, aangezien dit tenminste deels dezelfde mensen zal betreffen. De Palestijnse Rode Halve Maan, een andere organisatie met een groot personeelsbestand in Gaza, heeft een ander mandaat en andere expertise dan UNRWA en zou taken van UNRWA niet zomaar kunnen of willen overnemen.

Vraag 6

Wat heeft deze beslissing van het parlement in Israël voor impact op de hulpactiviteiten die UNRWA nu biedt in Gaza?

Antwoord

Nadat Israël in juni 1967 de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem) en de Gazastrook bezette, heeft Israël UNRWA gevraagd om assistentie te verlenen ten aanzien van Palestijnse vluchtelingen. Dit verzoek en de acceptatie daarvan door UNRWA is neergelegd in de zogeheten *Comay-Michelmores Exchange of Letters*. Op 3 november jl. heeft Israël middels een brief aan de President van de AVVN formeel het verzoek uit 1967 ingetrokken. Daarmee dreigen de werkzaamheden van UNRWA in de bezette Palestijnse Gebieden inclusief de Gazastrook ten einde te komen.

Vraag 7

Welke andere mogelijkheden voor het verlenen van humanitaire hulp in Gaza ziet u als UNRWA verboden wordt in Israël?

Antwoord

Zie ook het antwoord op vraag 5. De meeste andere hulporganisaties maken voor hun humanitaire werk gebruik van de implementerende capaciteit, expertise en

² NOS, 29 oktober 2024, <https://nos.nl/artikel/2542456-kritiek-op-israelisch-verbod-unrwa-hulporganisatie-onmisbaar>

faciliteiten van UNRWA. Indien het werk van UNRWA onmogelijk wordt gemaakt ligt het niet voor de hand dat andere hulporganisaties snel en op schaal humanitaire taken kunnen overnemen. Of dit op langere termijn wel zou kunnen, zonder drastische stijging van de kosten en daling van de effectiviteit van de hulpverlening, is geen zekerheid. De meeste organisaties hebben beperkte personele capaciteit, worden reeds maximaal belast, hebben andere mandaten en expertise dan UNRWA en kampen ook met ernstige toegangsproblematiek.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2408011

Israël behoudt op basis van het bezettingsrecht de plicht de bevolking van de bezette Palestijnse Gebieden te voorzien van noodzakelijke levensmiddelen en andere noodzakelijke voorzieningen. Voor zover deze op dit moment door UNRWA worden verzorgd, dient Israël zeker te stellen dat toereikende alternatieven beschikbaar zijn.

Vraag 8

Heeft het verbod van UNRWA in Israël ook effect op de werkzaamheden buiten Gaza, zoals bijvoorbeeld in Libanon?

Antwoord

Hoewel de Israëliëse wetgeving en het eenzijdig opzeggen van de samenwerking voor de bezette Palestijnse Gebieden (de bovengenoemde *Comay-Michelmores Exchange of Letters*) alleen ziet op de werkzaamheden van UNRWA in Israël en de bezette Palestijnse gebieden en de overige werkvelden in de verdere regio niet direct raakt, compliceert dit besluit de uitvoering van het mandaat van UNRWA.

Vraag 9

Welke gevolgen heeft dit concreet voor de overige hulporganisaties die in Gaza actief zijn?

Antwoord

Strengere interpretatie en implementatie van het verbod op UNRWA zou nagenoeg alle hulporganisaties in Gaza raken. Ten eerste omdat de noden sterk zouden toenemen, en omdat hulpbehoevenden die afhankelijk zijn van UNRWA voor o.a. voedsel en water, onderdak en gezondheidszorg op korte termijn door andere hulporganisaties zouden moeten worden geholpen. Hulporganisaties waarschuwen ervoor dat zij een dergelijke toestroom niet zouden kunnen opvangen, nog los van de vraag of hun mandaten dit zouden toelaten. Dat geldt ook voor organisaties met relatief grote lokale implementerende capaciteit, in het bijzonder de Palestijnse Rode Halve Maan (de organisatie met na UNRWA, zij het op aanzienlijke afstand, het grootste personeelsbestand in Gaza). Daarnaast maken de meeste hulporganisaties die actief zijn in Gaza, zoals gezegd, gebruik van het personeel, de expertise en de faciliteiten van UNRWA. Een verbod op UNRWA kan ertoe leiden dat veel hulporganisaties (delen van) hun programma's in Gaza niet meer kunnen uitvoeren. Ook is het moeilijk denkbaar hoe bijvoorbeeld leraren, dokters en verpleegkundigen die momenteel werken voor UNRWA vervangen kunnen worden.

Vraag 10

In hoeverre heeft het aannemen van de wet gevolgen voor het kabinetsstandpunt met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage van Nederland aan UNRWA?

Antwoord

Het kabinetsstandpunt met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage blijft onveranderd. De jaarlijkse bijdrage van EUR 19 miljoen is aangegaan door het vorige kabinet voor de periode 2022-2025. Het kabinet is niet voornemens deze verplichting te doorbreken zo lang UNRWA met deze bijdrage en conform de aangegane overeenkomst het bredere mandaat kan uitvoeren, dus ook het ondersteunen van Palestijnse vluchtelingen in Libanon, Syrië en Jordanië. Zie ook de brief³ aan uw Kamer inzake de staande overeenkomst met UNRWA voor de periode 2023-2025 naar aanleiding van vragen van het lid Ceder waarin onder andere de ontbindende voorwaarden worden beschreven.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2408011

Vraag 11

Bent u bereid om deze vragen te beantwoorden voor de begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp 2025?

Antwoord

Ja.

³ Kamerbrief 2024Z14773